

УДК 378

ПРАКТИЧНА ПІДГОТОВКА СТУДЕНТІВ ДО ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Нечепоренко М.В.

Ключові слова: педагогічна підготовка, теоретична освіта, професійний успіх, культура поведінки, спілкування.

В статті піднімається проблема загально педагогічного виховання студентів через залучення до практичної роботи. єдність теорії навчання і виконання практичних умов і правил поведінки, культура спілкування, міжособистісні відносини є умовою, що забезпечує шлях до життєвого успіху.

ПРАКТИЧЕСКАЯ ПОДГОТОВКА СТУДЕНТОВ К ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ

Нечепоренко М.В.

Ключевые слова: педагогическая подготовка, образование, профессиональный успех, культура поведения, общение.

В статье речь идет о значении практической педагогической подготовки студентов, направленной на поиск реальных условий достижения успехов в профессиональной деятельности и личного успеха.

PEDAGOGICAL EDUCATION

Necheporenko M.V.

Key words: pedagogical preparation, education, professional success, culture of behavior, communication.

The article is underlined the fact of the introduction it into the education and training process for all types of specialists in all universities. The thesis deals with the problems of social and pedagogical

Для студента-практиканта завжди найскладнішим є постановка та виконання конкретних навчальних чи виховних завдань, особливо в умовах вибору теми, визначення методики проведення та вибору наочних засобів навчальної та виховної роботи. Щодо навчальної діяльності, то студент часто користується власним недалеким досвідом підготовки до уроків і згадує, як проводились такі заняття вчителями в його школі. А ось особливості виховної роботи майже всі забувають, тому що все, що було пережито під час шкільного навчання залишається певним загальним досвідом: як учився, готував уроки, виконував контрольні завдання та всі інші види освітньої діяльності. В той же час виховна робота вчора, сьогодні, завтра в школі була, є й буде такою, що здійснюється в усіх видах шкільного життя і в тім числі в процесі навчальної діяльності.

Щоразу вчитель звертає увагу учнів на необхідність дотримання певних правил поведінки, виконання правил культури спілкування, організації самостійної роботи, методики визначення джерел, культури мови й мовленнєвої діяльності. Навчальна дисципліна залишається не тільки освітнім, але й виховним засобом впливу, бо без дотримання загальних правил і норм поведінки проводити навчальну роботу неможливо.

В ході дослідження нами розроблено рекомендації, щоб кожен студент зумів знайти конкретні відповіді на різноманітні питання шкільної виховної практики. Урок залишається основною формою не тільки навчальної, але й виховної роботи. Але в той же час і в школі, і в університетах організується як окрема ланка впливу на учнів і студентів освітньо-виховна діяльність, яка виходить за рамки навчальної та допомагає їй найкращому здійсненню.

В школі традиційно готуються виховні години, в університетах та інститутах (академіях) – години зустрічей з кураторами, участі в проведених днів кафедри, різних свят.

Успіх виховної роботи студента-практиканта залежить від настрою на добротність і поблажливість, готовність діяти в інтересах учня, всього класу, рухатись до співробітництва з усіма учасниками педагогічного процесу.

Щодо основних практичних завдань для студента-практиканта виділяється низка обов'язкових, з яких слід назвати такі, як:

1. Відвідування усіх уроків за спеціальністю і відповідний їх аналіз у «Щоденнику педагогічних спостережень».

2. Підготовка й проведення уроків за спеціальністю основної кафедри й у кількості, що визначена факультетським керівником (кафедрою).

3. Відвідування залікових і контрольних уроків інших практикантів.

4. Участь у підготовці й проведенні засідань предметних гуртків, факультативів, виховних годин.

5. Допомога учням, які переживають певні труднощі у вивченні навчального предмета.

6. Участь у заходах, що не передбачають роботу з батьками:

- під час підготовки й проведення батьківських зборів (один раз на чверть);

- відвідування учнів дома.

7. Посильна участь у випуску стіннівок.

8. Перевірка щоденників учнів.

9. Підготовка й проведення класних годин, культурно-виховних заходів у школі й поза нею, інших заходів (за планом класного керівника).

10. Ведення «Щоденника педагогічних спостережень».

11. Написання усіх конспектів залікових уроків і залікових виховних заходів.

12. Підготовка до заліку з педагогічної практики основних документів з аналізом результатів практики.

Документація студента включає в себе основні письмові роботи, якими є:

- конспекти залікових уроків;

- конспект або сценарний план виховного заходу;

- індивідуальний план;

- текст аналізу уроку;

- педагогічний щоденник;

- психолого-педагогічна характеристика учня;

- звіт про навчально-виховну роботу на час практики.

Всі ділові папери слід уважно готувати у відповідності до вимог та не забувати підписати й поставити дату складання кожного з них.

Студент протягом усього робочого тижня буває у школі, виконуючи при цьому завдання учителя-фахівця і класного керівника. Як учитель він виконує усі доручення навчального характеру, а як класний керівник він постійно спілкується зі своїм класом та готує й проводить разом з класним керівником організаційні, виховні, методичні, громадські види роботи та збирає яскравий матеріал для залікової виховної роботи.

Робота студента-практиканта як класного керівника в школі проводиться за загальним розкладом занять.

Виховна робота здійснюється впродовж усієї практики, починаючи з загальних зборів, проведення уроку чи будь-яких видів спеціально організованого заняття чи екскурсії, під час підготовки й проведення занять з художньої самодіяльності.

Крім уроку, в школі, як і у вищих навчальних закладах, проводяться навчальні екскурсії (предметні) і виховні (для виконання різних морально-етичних чи естетичних завдань чи пошуку відповіді на духовні, трудові, професійні питання).

Цікавим і складним є виховна робота, в школі. Для успішного його проведення складається загальний план роботи, куди окремим розділом входить робота класного керівника. Щодо класу, то класний керівник організує і здійснює виховну роботу. Студент-практикант під час педагогічної практики виконує навчальні і виховні доручення, користуючись планом роботи класного керівника, до якого його розподілили як помічника класного керівника. Студент разом з класним керівником проводить з учнями таку роботу, яка допомагає кожному знайти своє місце в класі та відчувати себе там затишно. Це означає, що студент разом з класним керівником намагається об'єднати всіх учнів навколо виконання основних завдань, якими є:

- успішне опанування знаннями та допомогою учням, у яких виникають проблеми;

- вплив на встановлення позитивних міжособистісних стосунків – то є особливе морально-психологічне й практичне-організаційне завдання.

Суть його полягає в тому, щоб збагнути всю складність міжособистісних людських взаємовідносин. З одного боку кожен учень – це окрема, унікальна особистість, а з другого – він приречений вчитись, працювати разом з іншими. Наодинці людина не буває щасливою. І ось школа, клас для студента стає ареною розвитку міжособистісного спілкування, виконання спільних завдань, можливість самореалізації. Крім того, практикант змушений допомагати поєднувати зусилля усіх учителів-предметників, які викладають у цьому класі, щоб сприяти досягненню позитивних результатів в навчанні та забезпечити взаємо-розуміння в цілому;

- практикант допомагає налагоджувати взаємопорозуміння та доброзичливість у стосунках між учнями, вчителями, батьками та здійснює спостереження за окремим учнем, якого обрав для складання на нього психолого-педагогічної характеристики.

В системі практичної роботи з підготовки студентів до професійної діяльності особливе місце посідає класна виховна година. Вона проводиться щотижня в обраному класі і як правило присвячується певній темі або питанню підведення підсумків за тиждень, за чверть, півріччя чи за результатами чергування, проведення загальношкільних заходів, до виконання яких залучались учні.

Підготовка й проведення **виховного заходу** вимагає осмислення відповідності планів роботи класного керівника та напрямів виховної роботи практиканта. Вибір теми може залежати і від бажання чи готовності до роботи студента. Популярністю серед учнів середніх і старших класів користуються диспути й виховні години на теми культури поведінки, дружби, товаришування, естетичних смаків, морально-духовних позицій.

І хоч виховна робота в школі невіддільна від навчальної, успішна робота на уроці досягається тільки уважним і сумлінним ставленням обох сторін. Нами пропонується оптимістичний підхід до такої роботи. Суть нашої позитивної концепції, як і педагогів-новаторів, зводиться до того, що героєм уроку є учень, а основним завданням учителя – створення доброго настрою, здорового гумору, забезпечення спільної праці не тільки батьків, учителів, спонсорів, учнів, але й сім'ї.

Широка інформованість і висока освіченість є нічим, якщо залишає поза увагою щоденні людські стосунки, міжособистісні відносини. А тому виховна ідея і виховна робота в школі для студента стає основною та найбільш складною, бо вона щоразу вимагає особливих зусиль. У виховній і взагалі в усній педагогічній роботі не існує повторів. Як писав ще Я.А. Коменський, навчання для учнів повинно бути приємним, а Л.Толстой, продовжуючи цю думку, написав, що воно має бути успішним. Правильним є той спосіб навчання, який викликає в учнів задоволення, а кращою є та школа, яка відмовляється від пригнічення. Таким чином стає зрозуміло, що вся історія педагогіки вела до ідеї «учения с увлечением» (В. Шаталов), переможного навчання, цікавого, позитивного, та такого, що підносить учня і вчителя над буднями, створює умови для спільного пошуку нових заходів. А тому першим і обов'язковим освітньо-виховним завданням є виконання таких вимог: оптимістичний підхід до учнів, тримка їх бадьорого настрою, захоплення пошуками нових знань і готовністю увесь час вчитись. Урок – це навчальна й виховна форма роботи. Але, безумовно, є ще й додаткові форми виховної роботи, такі, що доповнюють урок та розширюють його інформацію про нові ідеї, про довкілля, яке супроводжує учнів і в навчанні, і в житті. До успіху в житті готує як кожний урок, так і всі інші виховні заходи. До них належать виховні (класні) години, екскурсії, подорожі по знаменних місцях, відвідування театрів, музеїв, кіно, заняття у студії художнього слова, музики, на хорових заняттях, в ансамблях і т.п.

Сценарний план виховної години, як і складання конспекту уроку, є обов'язковим документом для заліку з педагогічної практики.

Для наочної ілюстрації складного процесу вибору питання для обговорення з учнями подаємо примірну тематику виховних годин (класних годин) чи проведення бесід (див. 6, 7).

Таким чином підготовка студентів до професійної діяльності передбачає два напрямки: теоретичний (ознайомлення з друкованими джерелами) і практичний (залучення до виконання спеціальних вправ, програвання відповідних ситуацій, написання міні-сценаріїв навчально-виховної роботи).